

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2024 r.

**Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Maja Ambrożek

Protokolant: Iwona Markiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2024 r. we Wrocławiu
sprawy z powództwa X.Y. przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Administracji
Skarbowej we Wrocławiu o odprawę pieniężną

- I. zasądza na rzecz powoda od strony pozwanej Skarbu Państwa – Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu kwotę X zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1.06.2017r. do dnia zapłaty tytułem odprawy pieniężnej w związku ze zwolnieniem ze służby;
- II. koszty sądowe zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

Sędzia Maja Ambrożek

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 lutego 2024 roku (data wpływu do tut. Sądu) powód wniósł o zasądzenie od strony pozwanej Skarbu Państwa - Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu kwoty x zł wraz z odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty tytułem odprawy za zwolnienie ze służby w Służbie Celno -Skarbowej w związku z likwidacją lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, w której pełnił służbę. Nadto powód wniósł o przywrócenie terminu do złożenia pozwu wskazując, że podstawą prawną o ubieganie się o odprawę dla funkcjonariusza zwolnionego ze służby z dniem 31 maja 2017 r. ustalił Sąd Najwyższy na mocy uchwały z dnia 6 lutego 2024 r. III PZP 2/23.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie powód wskazał, że od dnia 1 lipca 2000 roku pełnił służbę w Służbie Celnej, zaś od dnia 1 marca 2017 roku - z uwagi na wejście w życie ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (dalej powoływana jako „ustawa o KAS”) oraz ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (dalej powoływana jako „PwKAS”) stał się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej. Wyjaśnił, że w dniu 25 maja 2017 roku otrzymał propozycję pracy, którą przyjął w dniu 31 maja 2017 roku i w efekcie jego decyzji jego stosunek służbowy wygasł i nawiązany został stosunek pracy na czas nieokreślony od dnia 1 czerwca 2017 roku i od tego czasu jest pracownikiem korpusu służby cywilnej. Podniósł przy tym, że wygaśnięcie to potwierdza uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2020 roku, III PZP 7/19 wskazująca, że osobom „ucywilnionym” powinny zostać wydane świadectwa służby oraz wyrok WSA w Gdańsku III SAB/Gd 189/17, zgodnie z którym na pojęcie przekształcenia stosunku służbowego w stosunek pracy składają się: po pierwsze wygaśnięcie stosunku służbowego, a po drugie nawiązanie stosunku pracy. Powód powołał się również na art. 170 ust. 3 ustawy PwKAS, zgodnie z którym wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza traktuje się jak zwolnienie ze służby oraz na art. 170 ust. 4 tej ustawy, zgodnie z którym osobom, które odmówiły przyjęcia propozycji lub pracy oraz osobom, które nie otrzymały żadnej propozycji (ani pracy ani służby) przysługują świadczenia należne odpowiednio w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej w rozumieniu ustawy o służbie celnej. Ponadto powód powołał się na art. 163 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, zgodnie z którym funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia. Odprawa ulega zwiększeniu o 20% miesięcznego uposażenia za

każdy pełny rok pełnienia służby ponad 5 lat nieprzerwanej służby, nie więcej niż do wysokości sześciomiesięcznego uposażenia. Odprawa jest wyliczana jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. W ocenie powoda wręczenie mu propozycji pracy było zwolnieniem ze służby i nastąpiło wskutek reorganizacji jednostki organizacyjnej, w której pełnił służbę, wobec czego pozwana winna niezwłocznie wypłacić mu odprawę.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie wniosku powoda o przywrócenie terminu do wniesienia powództwa, oddalenie powództwa z uwagi na przedawnienie roszczenia nim objętym, ewentualnie o oddalenie powództwa w całości jako bezzasadnego oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona pozwana **Skarb Państwa - Izba Administracji Skarbowej we Wrocławiu** w pierwszej kolejności wskazała, że roszczenie powoda jest przedawnione. Strona wskazała na treść art. 252 Ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej. Roszczenia z którego wynika, że z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Kierownik jednostki organizacyjnej może nie uwzględnić terminu przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami. Bieg przedawnienia roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych przerywa:

1) każda czynność przed kierownikiem jednostki organizacyjnej, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia; 2) uznanie roszczenia.

W przypadku zwłoki w wypłacie uposażenia, innych świadczeń oraz należności pieniężnych funkcjonariuszowi przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia, w którym uposażenie, inne świadczenie lub należność pieniężna stały się wymagalne.

Dalej strona pozwana wskazała, że roszczenie powoda jest pozbawione podstaw. Przyznała powołane przez powoda okoliczności stanu faktycznego, w tym okoliczności pełnienia służby, przedstawienia propozycji pracy. Jednocześnie jednak zakończenie stosunku służbowego strona pozwana wiązała nie z tzw. zwolnieniem ze służby, ale z przekształceniem tego stosunku w stosunek pracy. Strona pozwana zaprzeczyła, jakoby przekształcenie stosunku służby powoda w stosunek pracy powinno być traktowane jak zwolnienie ze służby skutkujące nabyciem uprawnień do odprawy pieniężnej. Zdaniem strony pozwanej o wygaśnięciu stosunku służbowego funkcjonariusza, które traktuje się jak zwolnienie ze służby, można

mówić jedynie w dwóch przypadkach wskazanych w art. 170 ust. 1 PwKAS tj. w sytuacji nieotrzymania przez funkcjonariusza propozycji pracy lub służby w terminie do dnia 31 maja 2017 roku oraz w sytuacji złożenia przez funkcjonariusza oświadczenia o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, przy czym w przypadku powoda nie zaistniała żadna z wyżej wymienionych przesłanek. Dalej strona pozwana wskazała, że na skutek przyjęcia przez powoda propozycji zatrudnienia jego stosunek służbowy przekształcił się w stosunek pracy. Zarzuciła, że jak wynika z art. 170 ust. 4 ustawy PwKAS prawo do odprawy pieniężnej dotyczy osób, które albo w ogóle nie otrzymały propozycji pracy lub służby albo nie przyjęły propozycji pracy/służby. W ocenie strony pozwanej, regulacja nie uprawnia do interpretacji rozszerzającej, skoro ustawodawca uznał, że odprawa pieniężna należy się tylko w dwóch enumeratywnie wskazanych przypadkach. W konsekwencji odprawa ta nie należy się osobom, które pozostały w strukturach KAS. W ocenie pozwanej brak podstaw do przyjęcia, że odprawa pieniężna określona w ww. przepisie stanowi zadośćuczynienie czy też swoiste odszkodowanie za utratę statusu funkcjonariusza. Strona pozwana podkreśliła również, że w uchwale Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 lipca 2019r., sygn. I OPS 1/19 jednoznacznie uznano złożenie funkcjonariuszowi propozycji pracy za zgodne z prawem. Dalej zaznaczyła, że powód przyjął złożoną mu propozycję pracy, tym samym jego stosunek służby przekształcił się w stosunek pracy. Uznać zatem należało, że to za zgodą stron doszło do przekształcenia podstawy zatrudnienia. W ocenie strony pozwanej powód związany umową o pracę otrzymywał wynagrodzenie, a więc nie został pozbawiony źródła dochodu i przyznanie mu prawa do odprawy byłoby niesprawiedliwe względem funkcjonariuszy, którzy propozycji pracy/służby nie otrzymali lub jej nie przyjęli.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód pełnił służbę w charakterze funkcjonariusza celnego w Izbie Celnej we Wrocławiu w okresie od dnia 14 sierpnia 1992 roku do dnia 28 lutego 2017 roku oraz w charakterze funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej w Izbie Administracji Skarbowej we Wrocławiu w okresie od dnia 1 marca 2017 roku do dnia 31 maja 2017 roku.

W dniu 29 maja 2017 roku dyrektor Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu powołując się na art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej przedstawił powodowi propozycję określającą warunki zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej w Izbie Administracji Skarbowej we

Wrocławiu. Powodowi zaproponowano zatrudnienie na podstawie umowy pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku służbowym kierownik działu, zaliczanym do grupy stanowisk samodzielnych w służbie cywilnej, miejsce wykonywania pracy Wrocław, komórka organizacyjna Urząd Skarbowy Wrocław – Śródmieście – Trzeci Dział Obsługi Bezpośredniej. Poinformowano Powoda, że zaproponowane warunki po ich przyjęciu będą obowiązywać od dnia 1 czerwca 2017 roku. Jednocześnie wskazano, że zgodnie z art. 170 ust. 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016r. przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej w terminie 14 dni od dnia otrzymania propozycji powód powinien złożyć pisemne oświadczenie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia propozycji, a niezłożenie oświadczenia w tym terminie będzie równoznaczne z odmową przyjęcia propozycji zatrudnienia. Ponadto pouczone, że w przypadku odmowy przyjęcia propozycji zatrudnienia stosunek służbowy wygaśnie po upływie 3 miesięcy licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożone zostanie oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia lub upływie termin do złożenia oświadczenia, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 roku. Pouczono również, że wygaśnięcie stosunku służbowego traktuje się jak zwolnienie ze służby.

Powód nie wskazał, jakie kryteria zastosowano typując go do zwolnienia ze służby. Nie był mu znany proces wyboru osób do pozostania w służbie i do złożenia propozycji pracy. Nie miał on wpływu na zwolnienie ze służby.

Powód przyjął propozycję określającą warunki jego zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej we Wrocławiu w dniu 31 maja 2017 roku. Jednocześnie złożył pismo informujące, że będzie zmierzał do pozostania przy prawnie mu należnym statusie funkcjonariusza na drodze prawnej. Nowe warunki pracy zaczęły obowiązywać od dnia 1 czerwca 2017 roku.

Przyjęcie przez Powoda propozycji dalszego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę wiązało się dla niego z utratą świadczeń dodatkowych np. dodatkowego urlopu 10 – dniowego, urlopu zdrowotnego, dodatku za stopień, świadczenia motywacyjnego, możliwości chodzenia w mundurze. Powód został także pozbawiony możliwości dalszych awansów, również w zakresie stopnia.

W związku z zakończeniem stosunku służby i rozpoczęciem zatrudnienia na podstawie umowy o pracę Powodowi nie wypłacono odprawy pieniężnej.

Bezsporne, a nadto dowód:

- pismo IC we Wrocławiu z dn. 27.02.2017r. - k. 13, akta osobowe powoda;
- propozycja warunków zatrudnienia z dn. 29.05.2017 r. – k. 16 oraz akta osobowe powoda;

- oświadczenie o przyjęciu warunków z dn. 9.06.2017 r. – k. 18 oraz akta osobowe powoda;
- świadectwo służby z dn. 29.10.2020 r. – akta osobowe powoda;
- akt mianowania – k. 19;
- dokumenty znajdujące się w aktach osobowych powoda;
- przesłuchanie powoda - k. 149v-150n e – protokół rozprawy z dnia 18.04.2024 r.

Pismem z dnia 3 października 2017 r. Powód złożył skargę na bezczynności Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu w sprawie odwołania od decyzji administracyjnej o zwolnieniu go ze służby zawartej w propozycji pracy z dnia 29 maja 2017 r.

Pismem z dnia 12 października 2018 r. Powód wezwał Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu do wydania świadectwa służby i zapłaty odprawy.

Następnie pismem z dnia 21 lutego 2020 roku powód wystąpił do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu z wnioskiem o wydanie świadectwa służby oraz wypłatę odprawy w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej.

Powołał się przy tym na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2020 roku, sygn. akt III PZP 7/19.

W dniu 29 października 2020 roku Izba Administracji Skarbowej we Wrocławiu wydała Powodowi świadectwo służby.

Pismem z dnia 12 lutego 2024 r. Powód wezwał Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu do zapłaty odprawy.

Bezsporne, a nadto dowód:

- skarga powoda z dn. 3.10.2017 r. – k. 23-27;
- pismo powoda z dn. 12.10.2018 r. – akta osobowe powoda;
- pismo powoda z dn. 21.02.2020 r. - k. 21;
- świadectwo służby z dnia 28.10.2020r. – akta osobowe powoda;
- świadectwo służby z dn. 04.11.2021 r. - k. 18, akta osobowe powoda;
- dokumenty znajdujące się w aktach osobowych powoda;
- pismo powoda z dn. 12.02.2024 r. – akta osobowe powoda;
- przesłuchanie powoda - k. 149v-150n e – protokół rozprawy z dnia 18.04.2024 r.

Kwota odprawy pieniężnej z tytułu zwolnienia ze służby jaka przysługiwałaby Powodowi wynosi X zł brutto.

Bezsporne, a nadto dowód:

- zaświadczenie z dn. 12.03.2023 r. - k. 139.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Stan faktyczny sprawy pozostawał w istocie bezsporny i ustalony został na podstawie powołanych powyżej dowodów z dokumentów przedstawionych przez strony oraz znajdujących się w aktach osobowych powoda. Żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów ani prawdziwości zawartych w nich treści. Sąd również nie znalazł podstaw, by odmówić im przymiotu wiarygodności. Pozostałe dokumenty przedstawione przez strony, w szczególności liczne wydruki poglądów orzecznictwa, nie zawierały informacji istotnych w sprawie i nie stanowiły podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Przedłożone przez strony orzeczenia nie wykazywały bowiem żadnego związku ze sprawą, dotyczyły tylko podobnych zagadnień.

Sąd oparł się także na dowodzie z przesłuchania stron, ograniczając go do przesłuchania powoda. Twierdzenia powoda były zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Nadto powód opisał jak wprowadzone zmiany w jego zatrudnieniu wpłynęły na jego sytuację osobistą i majątkową oraz wyjaśnił dlaczego wystąpił z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej przeciwko stronie pozwanej. Sąd uznał jego twierdzenia za wiarygodne w całości.

Wysokość odprawy należnej powodowi w niniejszym postępowaniu nie była sporna między stronami. Powód nie kwestionował bowiem hipotetycznych wyliczeń strony pozwanej w zakresie wysokości odprawy należnej mu w przypadku przyznania prawa do jej wypłaty.

Strona pozwana w pierwszej kolejności podniosła jednak zarzut przedawnienia roszczenia.

Roszczenia pieniężne związane ze stosunkiem służby są roszczeniami administracyjnymi, wobec czego jeżeli w prawie administracyjnym wprowadzono określone przepisy, to brak jest podstaw do stosowania w tych wypadkach przepisów prawa cywilnego. Z taką sytuacją mamy do czynienia właśnie w przypadku okresów przedawnienia wskazanych powyżej roszczeń. Zgodnie bowiem z art. 165 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1799) roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Bieg przedawnienia roszczenia z tytułu uposażenia i

innych świadczeń oraz należności pieniężnych przerywa: 1) każda czynność przed tokierownikiem urzędu, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia oraz 2) uznanie roszczenia.

Ze wskazanych już wyżej względów zastosowanie do powoda znajdują przepisy ustawy o Służbie Celnej, niemniej art. 252 ustawy o KAS zasadniczo nie odbiega od treści art. 165 ustawy o Służbie Celnej. Z uwagi na zbieżną treść obu przepisów nie miało zatem istotnego znaczenia, na podstawie którego z nich Sąd orzekał o słuszności bądź nie zarzutu przedawnienia.

Sąd nie podzielił stanowiska powoda, iż jego roszczenie stało się wymagalne w dniu 6 lutego 2024r. tj. w dniu wydania przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn.. III PZP 2/23 uchwały, w myśl której funkcjonariuszowi służby celnej, który zgodnie z art. 165 ust. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2016r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej stał się funkcjonariuszem Służby Celno – Skarbowej i który przyjął następnie propozycję pracy przysługuje, w związku z zakończeniem stosunku służby, prawo do odprawy pieniężnej.

Roszczenie powoda jako związane z zakończeniem stosunku służby winno być wypłacone powodowi niezwłocznie po zakończeniu stosunku służby. Kończąc stosunek służby Skarb Państwa – Izba Administracji Skarbowej we Wrocławiu powinna rozliczyć się ze wszystkich należności wynikających ze stosunku służby. Stosunek służby ustał z dniem 31 maja 2017 roku, a zatem roszczenie powoda o wypłatę odprawy pieniężnej stało się wymagalne z dniem 1 czerwca 2017 roku. Jak ustalono w toku postępowania powód pismem z dnia 12 października 2018 r. skierowanym do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu domagał się wypłaty odprawy pieniężnej. Czynność ta spowodowała przerwanie biegu terminu przedawnienia roszczenia powoda, co było między stronami bezsporne. **Strona pozwana zarzucała natomiast, że na skutek ponownego przerwania biegu terminu w związku z pismem powoda z dnia 21 lutego 2020 r. przedawnienia roszczenia powoda uległo z dniem 21 lutego 2023 r. , a powództwo zostało wytoczone w dniu 15 lutego 2024 r.**

Jednakże zgodnie treścią wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r. I CSK 238/11 w judykaturze dominuje wyraźnie pogląd, że wyjątkowo, gdy indywidualna ocena okoliczności w rozstrzyganej sprawie wskazuje, iż opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie i nie jest ono nadmierne, podniesienie zarzutu przedawnienia może zostać uznane za nadużycie prawa. W takiej sytuacji możliwe jest uwzględnienie przez sąd przedawnionego roszczenia.

W ocenie Sądu sytuacja, w której znalazł się powód należała do nadzwyczajnych. Ustawodawca wprowadzając w życie przepisy ustawy z dnia 16.11.2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o KAS nie przewidział jakiegokolwiek procedury odwoławczej, co mogło wywołać u powoda przeświadczenie, iż w jego sytuacji został pozbawiony ochrony prawnej w zakresie należnej mu odprawy. Wartym jest wskazania, że cała sytuacja była na tyle precedensowa, iż nie istniały także linie orzecznicze tak sądów powszechnych, jak i administracyjnych pozwalające na jednoznaczne stwierdzenie, jak pracownik był funkcjonariuszem, który przyjął propozycję służby powinien się zachować. Pierwsze orzeczenia wydane w związku z reformą Służb Celno-Skarbowych pojawiły się dopiero w czwartym kwartale roku 2017 i dotyczyły one skarg na bezczynność dyrektorów izb administracji skarbowej przy nieprzedstawieniu propozycji zatrudnienia. Przy czym sądy uznawały, iż wobec braku obowiązku wydania decyzji administracyjnej przez dyrektorów, nie są właściwe do rozpoznania skarg (por. orzeczenia: WSA w Poznaniu z dnia 04.10.2017 r., sygn. II SAB/Po 145/17, WSA w Warszawie z dnia 25.10.2017 r., sygn. II SAB/Wa 511/17, WSA we Wrocławiu z dnia 23.11.2017 r., sygn. IV SA/Wr 665/17). Dopiero później niektóre z sądów administracyjnych zaczęły uznawać, iż istnieje w takich sprawach droga sądowa (por. wyrok WSA w Kielcach z dnia 21.11.2017 r., sygn. II SAB/Ke 63/17), ale część sądów nadal stała na stanowisku, że jej nie ma. Również Naczelny Sąd Administracyjny początkowo opowiadał się za drugim z poglądów (por. orzeczenia NSA: z dnia 10.10.2018 r., sygn. I OSK 2768/17, z dnia 17.05.2018 r., sygn. I OSK1556/18). Dopiero w dniu 18.11.2018r. wydał pierwszy wyrok, w którym zobowiązał dyrektora izby administracji skarbowej do wydania decyzji w przedmiocie stosunku służbowego (sygn. I OSK 1044/18). Jednakże w późniejszych orzeczeniach – także po uchwale NSA w Warszawie z dnia 01.07.2019 r. - inne składy sędziowskie odrzucały skargi kasacyjne funkcjonariuszy (por. postanowienie z dnia 22.08.2019 r., sygn. I OSK 705/18).

Powyższe rozbieżności w orzecznictwie administracyjnym zdecydowanie mogły skutkować dezorientacją członków Służby Celno-Skarbowej nie tylko w zakresie powództw o przywrócenie do służby, ale również w zakresie należnej odprawy w związku z przyjęciem propozycji pracy.

Dopiero w uchwale z dnia 6 lutego 2024 r. (sygn. akt III PZP 2/23), Sąd Najwyższy rozstrzygnął ostatecznie, że funkcjonariuszowi służby celnej, który zgodnie z art. 165 ust. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1948) stał się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej pełniącym służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej i który następnie przyjął

propozycję, o jakiej mowa w art. 165 ust. 7 tej ustawy, określającą nowe warunki zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, stając się zgodnie z art. 171 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy pracownikiem zatrudnionym w Krajowej Administracji Skarbowej na podstawie umowy o pracę, przysługuje - w związku z zakończeniem służby - prawo do odprawy pieniężnej.

Sąd stwierdził, że w niniejszej sprawie doszło do przedawnienia, jednak mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, że ewentualne uchybienie przez powoda terminowi było przez niego niezawinione i nie uwzględnił zarzutu przedawnienia. .

Przechodząc do rozważań natury merytorycznej w pierwszej kolejności wskazania wymaga, że na mocy ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2016r. poz. 1947 z późn. zm., dalej: „ustawa o KAS”) i ustawy z dnia 16 listopada 2016r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016r. poz. 1948, dalej: „ustawa PwKAS”), doszło do połączenia organów celnych, skarbowych oraz kontroli skarbowej w jedną strukturę organizacyjną tj. Krajową Administrację Skarbową.

W związku z wprowadzanymi zmianami organizacyjnymi, ustawodawca wprowadził rozwiązania prawne celem przeprowadzenia zmian kadrowych.

Wedle art. 165 ust. 7 ustawy PwKAS Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej, dyrektor izby administracji skarbowej oraz dyrektor Krajowej Szkoły Skarbowości składają odpowiednio pracownikom oraz funkcjonariuszom, w terminie do dnia 31 maja 2017 roku pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby, która uwzględnia posiadane kwalifikacje i przebieg dotychczasowej pracy lub służby, a także dotychczasowe miejsce zamieszkania.

Zgodnie z art. 170 ust. 1, 3-4a ustawy PwKAS, stosunki pracy osób zatrudnionych w jednostkach KAS oraz stosunki służbowe osób pełniących służbę w jednostkach KAS, wygasają: z dniem 31 sierpnia 2017 roku, jeżeli osoby te w terminie do dnia 31 maja 2017 roku, nie otrzymają pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby lub po upływie 3 miesięcy, licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym pracownik albo funkcjonariusz złożył oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 roku.

W wyżej wskazanych przypadkach wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza traktuje się jak zwolnienie ze służby, zaś pracownikom oraz funkcjonariuszom przysługują świadczenia należne odpowiednio w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej w rozumieniu ustawy uchylanej w art. 159 pkt 3 [tj. ustawy z dnia 27 sierpnia

2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1799)], chyba że nabyli prawo do odprawy przysługującej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 163 ust. 4 w zw. z ust. 1-3 ustawy o Służbie Celnej funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia. Odprawa ta ulega zwiększeniu o 20% miesięcznego uposażenia za każdy pełny rok pełnienia służby ponad 5 lat nieprzerwanej służby, nie więcej niż do wysokości sześciomiesięcznego uposażenia. Do okresu służby, wlicza się poprzednie zakończone okresy służby lub zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegały wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze oraz oblicza się ją jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie Kodeksu pracy.

W myśl art. 171 ust. 1 ustawy PwKAS w przypadku przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, z dniem określonym w propozycji, dotychczasowy stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony lub stosunek służby w służbie przygotowawczej albo stałej przekształca się odpowiednio w stosunek pracy albo służby w Służbie Celno-Skarbowej, odpowiednio na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony, mianowania do służby przygotowawczej albo służby stałej.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że powód jako funkcjonariusz służby celnej otrzymał w maju 2017 roku pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w ramach korpusu służby cywilnej w Izbie Administracji Skarbowej we Wrocławiu na podstawie art. 170 ust. 2 PwKAS i propozycję tę przyjął w terminie stając się tym samym od dnia 1 czerwca 2017 roku pracownikiem cywilnym. Powodowi nie przedstawiono propozycji dalszej służby, a tylko zatrudnienie w ramach stosunku pracy. Powód domagał się zapłaty na swoją rzecz odprawy pieniężnej wskazując, że jego stosunek służbowy wygasł, a tym samym powinny mieć zastosowanie przepisy ustawy o KAS i PwKAS jako podstawy wygaśnięcia stosunku służby i regulujące uprawnienia osób, których stosunki służbowe wygasły. Z kolei strona pozwana uważała, że stosunek służbowy nie uległ wygaśnięciu, a przekształceniu w stosunek pracy. Ponadto strona pozwana podnosiła, że brak jest podstawy do przyznania powodowi odprawy pieniężnej, albowiem takie uprawnienie zostało przewidziane wyłącznie w przypadku, w którym do wygaśnięcia stosunku służby doszło na skutek braku przedstawienia propozycji dalszej służby lub propozycji zatrudnienia, lub w przypadku odrzucenia przez funkcjonariusza przedstawionej mu propozycji.

Na wstępie należy zaznaczyć, że przepisy ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej oraz przepisy ustawy Przepisy wprowadzające Krajową Administrację Skarbową nie zawierają definicji zwolnienia ze służby. Ustawodawca posługuje się tym pojęciem w przepisach dotyczących wygaśnięcia stosunku służby (art. 170 ust. 1 pkt 1 i 2 PwKAS), nakazując traktowanie wygaśnięcia stosunku służby jak zwolnienia ze służby (art. 170 ust. 3 PwKAS). Ustawodawca nie wprowadził jednak do ustawy przepisu nakazującego traktowanie w analogiczny sposób przypadków, w których dotychczasowi funkcjonariusze otrzymali i przyjęli propozycję zatrudnienia na podstawie stosunku pracy, przepisy w tym zakresie stanowią bowiem, że w przypadku przyjęcia przez funkcjonariusza propozycji zatrudnienia, z dniem określonym w propozycji, dotychczasowy stosunek służby przekształca się w stosunek pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 lutego 2020 r., sygn. akt III PZP 7/19, wskazał na obowiązek wydania świadectw służby funkcjonariuszom zwolnionym z niej przez złożenie tzw. propozycji pracy. Oceniając owe przekształcenie Sąd ten wskazał, że nie jest to sytuacja taka, jak w zwykłym przekształceniu na podstawie art. 174 ust. 1 ustawy o KAS, gdyż wówczas stosunek służbowy funkcjonariusza, który odmówił przyjęcia propozycji pracy na podstawie umowy o pracę nie ulega zmianie (art. 174 ust. 9 ustawy o KAS; a poprzednio art. 98 ust. 9 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej - Dz.U. z 2016 r. poz. 1799). Gdyby więc rzeczywiście była to jedynie oferta pracy, to jej nie przyjęcie skutkowałoby zachowaniem statusu funkcjonariusza. Sąd Najwyższy podkreślił, że w regulacji z art. 171 ust. 1 PwKAS sytuacja jest inna. Wyjaśnił, że funkcjonariusz, któremu przedstawiono propozycję zatrudnienia i który jej nie przyjął nie pozostawał dalej w służbie. Wskazał, że wygaśnięcie stosunku służbowego następowało z mocy prawa (ex lege), gdy funkcjonariusz nie przyjął propozycji zatrudnienia albo nie złożył oświadczenia w wyznaczonym terminie, co oznacza, że funkcjonariusz miał zasadniczo wpływ tylko na powstanie nowego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Sąd Najwyższy po analizie sprawy doszedł do przekonania, że w ramach regulacji art. 165 ust. 7 PwKAS w zw. z art. 171 ust. 1 pkt 2 PwKAS dochodzi do zwolnienia funkcjonariusza ze służby i nawiązania stosunku pracy. Zakończenie administracyjnoprawnego stosunku służby i nawiązanie cywilnoprawnego stosunku pracy są powiązane ze sobą jedynie czasowo. Ponadto Sąd Najwyższy wyjaśnił, że prawodawca nie może zadekretować mocą ustawy zmiany stosunku służbowego w stosunek pracy. Sprzeciwia się temu zasada swobody nawiązania stosunku pracy oparta na wolnej woli zatrudnianego (art. 11 k.p.) Administracja celno-skarbowa nie może dowolnie przekształcić stosunku służbowego funkcjonariusza, gdyż zmiana stosunku służby to materia ściśle określona w pragmatyce służbowej (ustawie). Aby

stwierdzić ustanie stosunku służbowego nie jest konieczne wydanie decyzji o zwolnieniu ze służby, gdy dochodzi do tak ujętego przekształcenia stosunku służby w stosunek pracy („ucywilnienia”). Stosunek pracy powstaje z woli stron i jest to warunek zakończenia (ustania) stosunku służbowego. Zawarcie umowy o pracę stanowi też kauzę zakończenia stosunku służbowego. Sąd Najwyższy podkreślił także, że brak decyzji organu nie oznacza, że nie ustaje stosunek służbowy funkcjonariusza, który przyjął ofertę zatrudnienia. Według Sądu Najwyższego można przyjąć, że zawierając umowę o pracę strony stosunku służbowego jednocześnie przyjmują, iż ulega zakończeniu dotychczasowy administracyjnoprawny stosunek służbowy funkcjonariusza służby celnoskarbowej. Nie jest to jednak „przekształcenie”, w którym nowy stosunek pracy zastępuje poprzedni, lecz sytuacja, w której poprzedni stosunek służby ulega zakończeniu i strony zawierają nowy (odrębny) stosunek prawny (stosunek pracy). Ta zmiana ma u podstaw ukształtowaną ustawą alternatywę, w której istnieje wybór między przyjęciem propozycji zatrudnienia na podstawie umowy o pracę a wygaśnięciem stosunku służbowego (pkt 1). Wybór zatrudnienia pracowniczego nie oznacza zatem, że stosunek służbowy nie kończy się. Ustanie w takiej sytuacji stosunku służbowego, wynikające w istocie z uzgodnienia, że funkcjonariusz będzie zatrudniony jako pracownik, uzasadnia stwierdzenie, że dochodzi w istocie do zwolnienia z dotychczasowej służby. Stosunek służby w sytuacji z art. 171 ust. 1 pkt 2 (pwKAS) uległ zakończeniu i jest to okres zamknięty.

Sąd w niniejszym składzie podziela powyżej zaprezentowany pogląd Sądu Najwyższego i przyjmuje go za własny stając na stanowisku, że niewątpliwie nawiązanie nowego stosunku pracy oznacza jednocześnie ustanie stosunku służby. Rozważania te stanęły u podstaw stwierdzenia przez Sąd Najwyższy, że były funkcjonariusz celno-skarbowy ma prawo do świadectwa służby na podstawie art. 188 ust. 1 ustawy o KAS w związku z art. 171 ust. 1 pkt 2 pwKAS. Na kanwie rzeczzonego wyroku Sądu Najwyższego zapadł szereg wyroków w sprawach o sprostowanie świadectw służby funkcjonariuszy, w których sądy niższych instancji nakazywały sprostowanie owych świadectw m.in. poprzez wpisanie zamiast słów „w dniu ustania służby” słowa „w dniu ustania służby w wyniku zwolnienia ze służby” (np. wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 maja 2021r., sygn. akt IV P 867/20 utrzymany w mocy mocą wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 października 2021r., sygn. akt VIII Pa 92/21). Można zatem stwierdzić, że mamy do czynienia z jednolitą w tej kwestii linią orzecniczą.

Na gruncie powyższej konstatacji powstaje zatem pytanie, czy funkcjonariusz nabywa prawo do odprawy z tytułu zwolnienia ze służby, a jeśli tak to na jakiej podstawie prawnej.

W pierwszej kolejności wskazać art. 250 ust. 4 ustawy o KAS. Przepis art. 250 ust. 4 ustawy o KAS daje możliwość uzyskania odprawy pieniężnej w przypadku zwolnienia funkcjonariusza ze służby na skutek zniesienia lub reorganizacji jednostki organizacyjnej KAS. Do sytuacji faktycznej i prawnej powoda przepis ten nie mógł mieć jednak zastosowania, gdyż powód nie stał się funkcjonariuszem Krajowej Administracji Skarbowej, ponieważ otrzymał propozycję zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, którą przyjął. – ?????

Należy zatem rozważyć, czy powód miał prawo do odprawy pieniężnej na podstawie innych przepisów, a w szczególności na podstawie art. 170 ust 3 i 4 PwKas w zw. z art. 163 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej.

Niewątpliwie art. 170 ust. 4 ustawy PwKAS kreuje w swoim literalnym brzmieniu prawo do uzyskania odprawy przez funkcjonariusza, który na skutek braku otrzymania propozycji dalszej służby lub zatrudnienia w ramach stosunku pracy, bądź w przypadku odmowy przyjęcia przedłożonej mu propozycji kończy służbę i nie pozostaje już dłużej w strukturach Krajowej Administracji Skarbowej. Jednocześnie jednak, jak już wskazano powyżej, otrzymanie przez dotychczasowego funkcjonariusza propozycji dalszego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę skutkuje tym, że w istocie dochodzi do zwolnienia z dotychczasowej służby i nawiązania stosunku pracy. Konieczne jest zatem ustalenie, czy owo zakończenie stosunku służbowego, które należy traktować analogicznie do zwolnienia ze służby, rodzi obowiązek wypłaty na rzecz takiego byłego funkcjonariusza odprawy pieniężnej, a jeśli tak, to na jakiej podstawie.

Problem ten był przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w kilku wydanych przez niego orzeczeniach, a poglądy prezentowane przez Sąd Najwyższy Sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela i przyjmuje za własne.

W dniu 27 kwietnia 2022 roku Sąd Najwyższy rozpoznał sprawę o odprawę dla funkcjonariusza zwolnionego ze służby przez złożenie propozycji pracy uchylając wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 grudnia 2019r., sygn. V Pa 63/19 do ponownego rozpoznania (wyrok SN z 27.04.2022 r., I PSKP 64/21, LEX nr 3341009). Jakkolwiek Sąd Najwyższy ocenę rozpoznawanego stanu faktycznego i decyzję o ewentualnym przyznaniu odprawy lub odmowie jej przyznania pozostawił Sądowi drugiej instancji, to jednak poczynił istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy rozważania.

W powoływanym wyroku Sąd Najwyższy przyznał, że w przypadku funkcjonariusza, któremu przedstawiono propozycję dalszego zatrudnienia w ramach stosunku pracy i który złożył w terminie oświadczenie o przyjęciu tej propozycji mamy do czynienia z kontynuowaniem zatrudnienia, lecz już nie w ramach służby, ale na podstawie stosunku pracy. Sąd Najwyższy przyznał, że w takiej sytuacji pomimo faktu, że mamy do czynienia z wygaśnięciem stosunku służbowego (administracyjnoprawnego), to nie istnieje przepis, z którego wyrażnie wynikałoby przysługiwanie prawa do odprawy pieniężnej. Sąd Najwyższy w orzeczeniu tym wskazuje na możliwość przyjęcia dwóch kierunków wykładni przepisów prawa w kontekście uprawnienia takiego funkcjonariusza do odprawy pieniężnej. Pierwszy według którego mamy do czynienia z zaniechaniem ustawodawczym i brakiem podstawy prawnej nabycia prawa do odprawy przez funkcjonariusza służby celnej, którego stosunek służbowy wygasł, ale przyjął on propozycję zatrudnienia na podstawie umowy o pracę oraz drugi kierunek wykładni, który polega na przyjęciu wystąpienia pominięcia prawodawczego, z którym mamy do czynienia wtedy, gdy zakres regulacji jest zbyt wąski lub gdy w określonym akcie normatywnym występuje pominięcie istotnych kwestii mających znaczenie z perspektywy koniecznego poszanowania zasad i wartości konstytucyjnych. Sąd Najwyższy wskazuje przy tym, że takie pominięcie prawodawcze (które nie było przedmiotem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego) może być "naprawione" przez sąd przy pomocy reguł wykładni funkcjonalnej i systemowej przepisu.

Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę, że z treści Przepisów wprowadzających KAS wynika, że wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza, który nie otrzymał propozycji zatrudnienia oraz funkcjonariusza, który odmówił propozycji zatrudnienia traktuje się jako zwolnienie ze służby w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej. W aspekcie prawa do otrzymania świadectwa służby funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, który przyjął propozycję pracowniczego zatrudnienia nie może być w innej (gorszej) sytuacji, czyli pozostać bez świadectwa służby (tak uchwała III PZP 7/19). Istnieje zatem możliwość uznania takiego samego zapatrywania w odniesieniu do prawa do odprawy pieniężnej i wypełnienia luki w drodze analogii przez przyjęcie, że funkcjonariuszowi Służby Celno-Skarbowej, którego stosunek służbowy wygasł a następnie uległ "przekształceniu" w stosunek pracy na podstawie art. 171 ust. 1 PwKAS, przysługuje odprawa na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 PwKAS. Podstawa do przyjęcia poglądu o przysługiwaniu odprawy w takiej sytuacji wynika z prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawowych, uwzględniających zasadę równości

wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP). Sąd Najwyższy zwrócił przy tym uwagę na fakt, że wygaśnięcie stosunku służbowego w ramach tzw. "ucywilnienia" powoduje dla funkcjonariusza pozostającego w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę cały szereg niekorzystnych konsekwencji uzasadniających odprawę za "utrata munduru".

Powyższą argumentację Sąd Najwyższy powiela w kolejnych orzeczeniach, w tym w wyroku z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22, w którym Sąd Najwyższy już bardziej jednoznacznie niż wcześniej opowiada się za konkretnym kierunkiem wykładni przepisów w sprawie odpraw pieniężnych dla funkcjonariuszy, którym przedstawiono pisemne propozycje dalszego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i którzy te propozycje przyjęli. W uzasadnieniu do powołanego wyroku Sąd Najwyższy wskazuje już wprost i jednoznacznie, że pomimo tego, że prawo do odprawy dla takich osób nie wynika wprost z art. 170 ust. 1 PwKAS konieczne jest odstąpienie od językowej wykładni tego przepisu na rzecz wykładni funkcjonalnej i systemowej. Zaznacza przy tym, że taka możliwość wynika z analizy orzeczeń Sądu Najwyższego, w których podkreśla się trafnie, że odejście od wyników wykładni językowej jest uzasadnione wtedy, gdy prowadzi ona do absurdu albo do rażąco niesprawiedliwych lub irracjonalnych konsekwencji lub gdy zachodzi sprzeczność jej wyników z podstawowymi założeniami systemu prawnego albo niemożność jej akceptacji ze względów moralnych lub społecznych. Sąd Najwyższy powtórzył wyrażone już wcześniej stanowisko w wyroku wydanym w sprawie o sygn. akt I PSKP 64/21, zgodnie z którym należy przyjąć wystąpienie pominięcia prawodawczego, które może być "naprawione" przez sąd przy pomocy reguł wykładni funkcjonalnej i systemowej przepisu. Sąd Najwyższy wskazuje, że w aspekcie prawa do otrzymania świadectwa służby funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, który przyjął propozycję pracowniczego zatrudnienia nie może być w innej (gorszej) sytuacji, czyli pozostać bez świadectwa służby (tak uchwała III PZP 7/19). Istnieje zatem możliwość uznania takiego samego zapatrywania w odniesieniu do prawa do odprawy pieniężnej i wypełnienia luki w drodze analogii przez przyjęcie, że funkcjonariuszowi Służby Celno-Skarbowej, którego stosunek służbowy wygasł a następnie uległ "przekształceniu" w stosunek pracy na podstawie art. 171 ust. 1 PwKAS, przysługuje odprawa na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 PwKAS. Podstawa do przyjęcia poglądu o przysługiwaniu odprawy w takiej sytuacji wynika z prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawowych, uwzględniających zasadę równości wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne.(art. 32 ust. 1 Konstytucji RP).

W powoływanym wyroku z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22, Sąd Najwyższy wyraził również pogląd, zgodnie z którym odprawa w służbach mundurowych ma charakter gratyfikacji za wieloletnią służbę dla Rzeczypospolitej Polskiej, co dodatkowo przemawia za przyznaniem prawa do jej wypłaty osobie, która w sposób niezawiniony i wbrew swojej woli służbę tę kończy. Sąd Najwyższy podkreśla przy tym, że w przypadku funkcjonariusza, którego służba na skutek przyjęcia zaproponowanych warunków zatrudnienia na stanowisku w ramach korpusu służby cywilnej uległa zakończeniu i który utracił szereg uprawnień składających się na tzw. "prawo do munduru" konieczne jest zrekompensowanie mu dotychczasowych szczególnych warunków służby związanych z pracą w formacji mundurowej. Dlatego uzasadnione jest odstępianie od rezultatów wykładni gramatycznej, szczególnie biorąc pod uwagę konstytucyjną zasadę równości w zakresie ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji RP). Sąd Najwyższy określił przy tym, że art. 64 ust. 2 Konstytucji RP jest uznaną w orzecznictwie Sądu Najwyższego podstawą uzasadniającą przyznanie świadczenia funkcjonariuszom (por. uchwała siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006 r., III PZP 1/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 227).

Sąd w niniejszym składzie w pełni podziela powyższą argumentację i metody wykładni przepisów prawa zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w cytowanych orzeczeniach i przyjmuje je za własne. Zważyć należy, że koncepcja ta jest niejako naturalną konsekwencją poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 lutego 2020 r., sygn. III PZP 7/19 w kwestii przekształcenia stosunku służby w stosunek pracy. Zasadnicze tezy tej uchwały są wspólne zarówno dla roszczenia o wydanie/sprostowanie świadectwa służby, jak i o wypłatę odprawy.

W tym miejscu zaznaczenia wymaga, że ustawodawca dostrzegł swój błąd legislacyjny nowelizując art. 174 ustawy o KAS poprzez dodanie ust. 10 stanowiącego, że przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby w rozumieniu ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Funkcjonariusz, którego stosunek służbowy uległ przekształceniu w stosunek pracy, otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby.

Jak ustalono w toku postępowania dowodowego w niniejszej sprawie powód otrzymał propozycję dalszego zatrudnienia na podstawie stosunku pracy i propozycję tę przyjął. Na

skutek tego z dniem 31 maja 2017 roku nastąpiło zakończenie stosunku administracyjnoprawnego powoda, które w kontekście powoływanych powyżej poglądów należy traktować tak jak zwolnienie ze służby. Wobec powyższego stwierdzić należy, że powód był uprawniony do skutecznego żądania odprawy wynikającej z art. 170 ust. 4 PwKAS w zw. z art. 163 ust. 4 w zw. z ust. 1-3 ustawy o Służbie Celnej. Powód, podobnie jak osoby, które nie przyjęły propozycji pracy, utracił uprawnienia związane ze statusem funkcjonariusza takie jak: dostęp do ścieżki awansowej (art. 197 ustawy o KAS), szczególna ochrona prawna (art. 210 ustawy o KAS), dodatkowy urlop wypoczynkowy (art. 216 ust. 4 ustawy o KAS), płatny urlop zdrowotny (art. 217 ustawy o KAS), wyróżnienia (art. 219 ustawy o KAS), dodatki do uposażenia (art. 226 ustawy o KAS), nagrody (art. 241-242 ustawy o KAS). Okoliczności te powód powoływał podczas przesłuchania przed Sądem wskazując na pogorszenie swojej sytuacji po zmianie formy zatrudnienia.

Nie uszło uwadze Sądu, że zasadniczo odprawa pełni przede wszystkim funkcję kompensacyjną, związaną z utratą służby, a tym samym stałych dochodów, niemniej także i w przypadku powoda jest ona spełniona. Zważyć należy, że odprawa z art. 250 ust. 4 ustawy o KAS przysługuje funkcjonariuszom po utracie służby, nawet jeśli były funkcjonariusz bezpośrednio po jej zakończeniu podejmie pracę w tym samym czy też innym podmiocie prawnym. Tym samym bezpośrednio podjęcie pracy jest z punktu widzenia wypłaty odprawy okolicznością irrelevantną. Sytuacja funkcjonariusza „ucywilnionego” w myśl art. 170 ust. 1 pkt 2 Pw KAS jest taka sama, jak funkcjonariusza, który odrzucił propozycję pracy, a następnie bezpośrednio podjął zatrudnienie pracownicze w zupełnie innym podmiocie.

Uznać więc należy za Sądem Najwyższym (wyrok z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. akt I PSKP 64/21 oraz wyrok z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22), że podstawę prawną odprawy pieniężnej należnej powodowi stanowią na zasadzie analogii art. 163 ust. 4 uchylanej ustawy o Służbie Celnej w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 PwKAS.

Co więcej, w najnowszym orzeczeniu Sądu Najwyższego tj. w uchwale z dnia 6 lutego 2024 r. (sygn. III PZP 2/23, LEX nr 3666665) ostatecznie przesądzono, że funkcjonariuszowi służby celnej, który zgodnie z art. 165 ust. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1948) stał się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej pełniącym służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej i który następnie przyjął propozycję, o jakiej mowa w art. 165 ust. 7 tej ustawy, określającą nowe warunki zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, stając się zgodnie z art. 171 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy pracownikiem zatrudnionym w Krajowej

Administracji Skarbowej na podstawie umowy o pracę, przysługuje - w związku z zakończeniem służby - prawo do odprawy pieniężnej (art. 163 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1799 z późn. zm., w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 1, 3 i 4 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej).

Tym samym powyższą uchwałą Sąd Najwyższy przesądził, że funkcjonariuszom „ucywilnionym” z dniem 1 czerwca 2017 roku przysługuje odprawa pieniężna na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Cywilnej, a przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy w takich sytuacjach winno się traktować jak zwolnienie ze służby (art. 170 ust. 3 Przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej). W świetle powyższego nie budzi więc już wątpliwości, że powód ma prawo do odprawy z tytułu zwolnienia ze służby, mimo iż w jego przypadku doszło do przekształcenia stosunku służbowego w stosunek pracy.

Wedle art. 163 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1799 z późn. zm.) funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia. Odprawa ulega zwiększeniu o 20% miesięcznego uposażenia za każdy pełny rok pełnienia służby ponad 5 lat nieprzerwanej służby, nie więcej niż do wysokości sześciomiesięcznego uposażenia. Do okresu służby, o którym mowa w ust. 1, wlicza się poprzednie zakończone okresy służby lub zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Odprawę, o której mowa w ust. 1, oblicza się jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie Kodeksu pracy. Funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3.

Biorąc pod uwagę powyższe, w tym zwłaszcza rozważania Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 kwietnia 2022 roku, sygn. akt I PSKP 64/21 oraz wyroku z dnia 17 maja 2023 roku, sygn. akt I PSKP 20/22 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2024 roku, sygn. III PZP 2/23 Sąd na podstawie art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o KAS, orzekł jak w punkcie I wyroku i zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę X zł wraz

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty.

Podstawę roszczenia powoda w zakresie ustawowych odsetek za opóźnienie stanowiły przepisy art. 481 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Odprawa powinna być wypłacona w dniu ziszczenia się wszystkich przesłanek warunkujących jej przyznanie, czyli w ostatnim dniu służby powoda, a zatem 31 maja 2017 roku. W tej sytuacji Sąd udzielił ochrony roszczeniu odsetkowemu licząc od dnia 1 czerwca 2017 roku jako daty początkowej okresu naliczania odsetek. Sąd nie znalazł podstaw do tego, aby odsetki za opóźnienie naliczać od dnia wyrokowania. Stwierdzić należy, że rozpoznając niniejszą sprawę Sąd dokonał wykładni przepisów prawa, a rozstrzygnięcie to zostało oparte na przepisach art. 163 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej w związku ze stosowanym odpowiednio art. 170 ust. 3 i 4 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o KAS. Wobec tego stwierdzić należy, że to nie wyrok Sądu wykreował zobowiązanie strony pozwanej, lecz prokonstytucyjna wykładnia przepisów mających zastosowanie w sprawie. Sąd zaznacza także, że niezależnie od powyższego odsetki za opóźnienie przysługują nawet w sytuacji, gdy opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi (art. 481 § 1 k.c.).

Rozstrzygnięcie w punkcie II wyroku znajduje oparcie w art. 108 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. i art. 113 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 4 i art. 94 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W toku postępowania powód był zwolniony od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwu na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy. Żądanie pozwu podlegało uwzględnieniu w całości, co winno uzasadniać obciążenie kosztami postępowania strony pozwanej. Strona pozwana jest jednak objęta ustawowym zwolnieniem od opłat sądowych (art. 94 u.k.s.c.), zaś z dyspozycji art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wynika, że nie istnieją podstawy do obciążenia kosztami strony, zwolnionej od kosztów postępowania, która proces przegrała.

Zarządzenie:

1. odnotować,
2. odpis doręczyć pełnomocnikowi strony pozwanej,
3. kal. 14 dni

